DI Analyse

Peter Bay Kirkegaard, Seniorchefkonsulent
pbki@di.dk, 2311 9479
Christian Bartels Kastrup, Chefkonsulent
cbak@di.dk, 2814 1783

OKTOBER 2024

Danmark har reelt ikke handelsoverskud overfor USA

Danmark har et betydeligt handelsoverskud overfor USA, hvis produktion i udlandet medtages. Ser man alene på eksport til USA, som er produceret i Danmark, forventes imidlertid et *underskud* i 2024. Hvordan handelsbalancen opgøres er derfor væsentligt. Særligt en håndfuld store virksomheder trækker handelsforholdet op.

Danmarks handelsoverskud overfor USA er vokset gevaldigt i de senere år

Siden Donald Trumps første embedsperiode har en vigtig agenda i USA været at mindske handelsunderskuddet og få produktion rykket til USA. Trump har tidligere tilkendegivet, at han vil slå hårdt ned på lande, som har et overskud overfor USA. Foruden Kina er

DK's handelsoverskud med USA skyldes produktion i udlandet
Dansk handelsbalance overfor USA (i løbende priser)

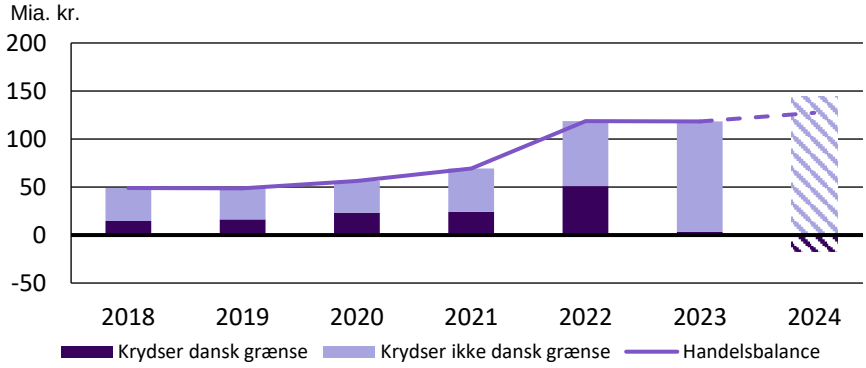

Anm.: Figuren viser dansk handelsbalance overfor USA dekomponeret i handel, der krydser dansk grænse og handel, der ikke krydser dansk grænse (M&P i udlandet). I andet halvår 2024 antages uændret balance ift. første halvår 2024.
Kilde: Statistikbankens kvartalsvise udenrigshandelsstatistik, UHQ.

Dansk Industri

europæiske lande også kommet i fokus. Idet Danmarks handelsoverskud overfor USA er vokset gevaldigt i de seneste år, og forventes at runde 125 mia. kr. i år, er det overvejende sandsynligt, at Danmark også vil komme i fokus.

... Men hvis kun handel, der krydser den danske grænse, medtages, så forventes Danmark at have et handelsunderskud med USA i 2024

Hvis man dykker nærmere ned i tallene, er der dog betydelige nuancer. Siden 2021 er der sket en eksplosiv udvikling i dansk produktion i udlandet, herunder også i USA. Denne produktion – hvad end den sker i USA eller i andre lande uden for Danmark – krydser ikke fysisk den danske grænse, inden den bliver afsat i USA. Det er denne del, der i første halvdel af 2024 udgør hele det danske handelsoverskud overfor USA. Hvis man alene fokuserer på den del af vores eksport til USA, som er produceret i Danmark og krydser den danske grænse på sin vej til USA, så forventes Danmark således at have et *handelsunderskud* overfor USA i 2024. Det er derfor meget væsentligt, om myndighederne i USA medtager dansk produktion i udlandet i deres officielle tal, når de skal planlægge fremtidige toldpolitikker.

M&P aktiviteter er handel, der aldrig krydser den danske grænse

Dansk handel, der er produceret udenfor Danmark og ikke krydser den danske grænse, omtales typisk som Merchanting og Processing aktiviteter (M&P). M&P dækker over al handel mellem USA og Danmark, som aldrig krydser den danske grænse. Det kan f.eks. være en danskejet fabrik i Mexico, der sælger varer til USA – men det kan også være en danskejet fabrik i USA, som afsætter sine varer direkte i USA. Selvom produktionen i den danskejede virksomhed sker udenfor Danmark og dermed ikke direkte bidrager til jobskabelse i Danmark, så har produktionen imidlertid fortsat en væsentlig værdiskabelse for den danske økonomi idet, overskuddet sendes hjem til Danmark.

Danske M&P aktiviteter understøtter potentielt den amerikanske økonomi

På samme vis har danske virksomheders M&P aktiviteter i udlandet også betydelige gavnlige effekter for det pågældende land, selvom overskuddet sendes hjem til Danmark. I USA har der i den seneste tid været øget fokus på at få virksomheder til at rykke deres produktion til USA (f.eks. Inflation Reduction Act eller Trumps America First retorik) med det formål at stimulere amerikansk økonomi og understøtte beskæftigelse i USA. Bl.a. udvider Novo Nordisk deres produktion i USA betydeligt i disse år. Sådanne aktiviteter vil tælle som M&P aktiviteter i de danske data og dermed være med til at trække det danske handelsoverskud op.

... Hvilket gør det mere nuanceret end som så at afgøre, om dansk handelsoverskud er skidt for USA

Det faktum, at M&P aktiviteter øger handelsoverskuddet, samtidigt med at de kan understøtte amerikansk økonomi, gør det mere nuanceret end som så, hvorvidt et handelsoverskud er skidt for USA. Derfor bør man med rette betragte handelsbalancen opdelt på handel, der krydser den danske grænse, og M&P aktiviteter.

Handelsoverskuddet for handel, der krydser den danske grænse, faldt med 50 mia. kr. i 2023

Danmarks handelsoverskud med USA faldet betydeligt siden 2022

Hvis man alene fokuserer på den del af handelsbalancen, der involverer handel produceret i Danmark, der krydser den danske grænse, så er handelsoverskuddet skrumpet med 50 mia. kr. fra 2022 til 2023. Det udlignes dog af, at M&P aktiviteter tilsvarende stiger med 48 mia. kr. Nettoresultatet er derfor stort set ingen ændring på handelsbalancen fra 2022 til 2023, når M&P aktiviteter medtages.

Fald i nettoeksport drevet af transport og medicinal

Dekomponering af ændring i DK-USA handelsbalance fra 2022-2023

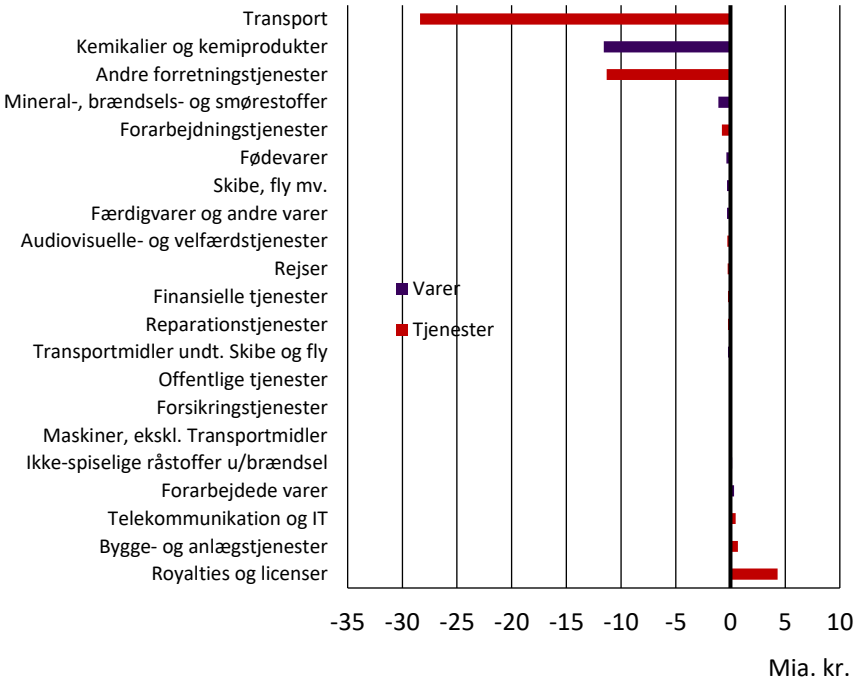

Anm.: Figuren inddrager kun handel, der krydser den danske grænse.
Kilde: Statistikbankens kvartalsvise udenrigshandelsstatistik, UHQ.

Størstedelen af faldet kan tilskrives faldende fragtrater fra 2022 til 2023

Dansk eksport til USA består i høj grad af søtransport. 28 mia. kr. af faldet i handelsbalancen fra 2022 til 2023 kan tilskrives faldende

transportindtægter. Det skyldes ekstraordinært høje fragtrater i 2022, hvor vi i 2023 er vendt tilbage til et mere normalt lejde.

… Men det er langt fra tilstrækkeligt til at kunne forklare hele forværringen af handelsbalancen

Selv når der ses bort fra faldet i transport, er der fortsat et betydeligt fald i handelsoverskuddet, og kun få vare- og tjenestegoder oplevede stigende nettoeksport overfor USA i 2023. Nettoeksporten af kemikalier og kemiprodukter er faldet med over 10 mia. kr. fra 2022 til 2023, hvilket dækker over et betydeligt fald i eksporten af medicinal og farmaceutiske produkter. Det skyldes formentlig i høj grad, at en del produktion i medicinalindustrien er rykket til udlandet og dermed i stedet måles som M&P aktiviteter. Samtidigt ses et betydeligt fald i nettoeksporten af øvrige forretningstjenester.

Overskud på varebalancen mens underskud på tjenestebalancen

I 2023 er der overskud på varebalancen og underskud på tjenestebalancen

I 2023 er der overskud på varebalancen men underskud på tjenestebalancen, når kun handel, der krydser den danske grænse, medtages. Overskuddet på varebalancen dækker primært over medicinal og farmaceutiske produkter, men også maskiner (herunder industrirobotter), hvor Danmark har et stort overskud. For tjenester er det forretningstjenester, der trækker ned, mens søtransport bidrager til handelsbalancen med ca. 10 mia. kr.

Trump har nævnt flere forskellige toldpolitikker

Trump har nævnt flere forskellige varianter af toldpolitikker. Først og fremmest har en 10 procent importtold på al import været nævnt. Dertil en særskilt højere toldsats på varer fra Kina, 60 procent. En sådan ændring vil påvirke dansk eksport til USA bredt, på tværs af alle varekategorier. Stigende toldsatser i det omfang vil mindske dansk økonomi med op mod 85 mia. kr. og 30.000 ansatte.[1]

Medicinal og farmaceutiske produkter er i EU-regi vigtigste eksportvare til USA

Det har også været nævnt, at man vil målrette forhøjede toldsatser på lande, hvor USA har et særlig stort handelsunderskud. Idet Danmark indgår i EU's handelsunion vil alle lande blive påvirket ens af stigende toldsatser. Derfor er det sandsynligt, at man i stedet vil gå efter varer, hvor USA har en særlig stor import fra EU. Den vigtigste eksportvare fra EU til USA er medicinal og farmaceutiske produkter, mens også motorkøretøjer vægter højt. Stigende toldsatser på

[1]Se DI-analysen "Handelskrige svækker dansk økonomi med 85 mia. kr."

medicinal og farmaceutiske produkter vil direkte påvirke dansk eksport til USA og have stor betydning for udviklingen i dansk økonomi.

Overskud varebalance, underskud tjenestebalance

Dekomponering af dansk handelsbalance (løbende priser) i 2023 med USA

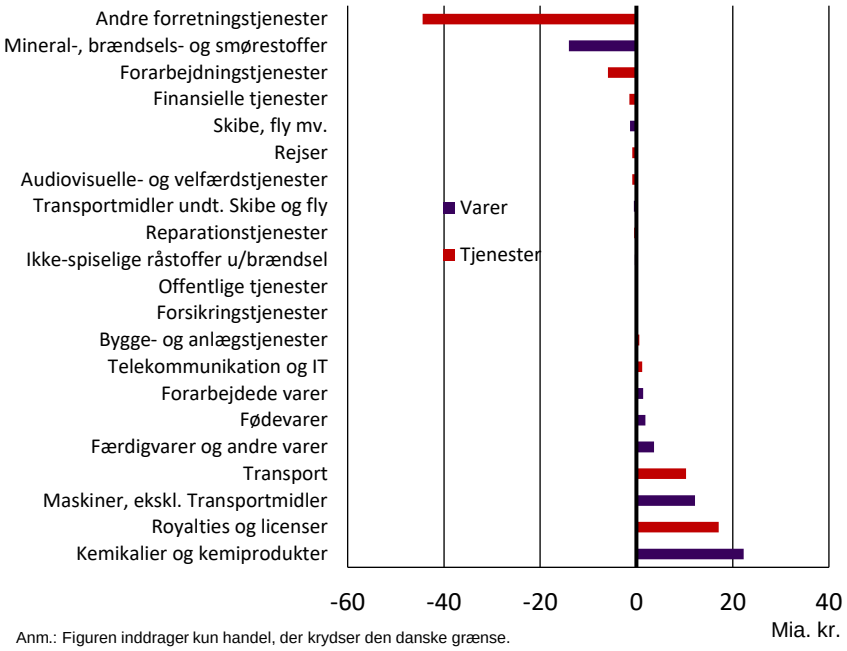

Anm.: Figuren inddrager kun handel, der krydser den danske grænse.

Kilde: Statistikbankens kvartalsvise udenrigshandelsstatistik, UHQ.

Trump Reciprocal Act vil primært påvirke eksport af enzymer

En sidste nævnt mulighed er den såkaldte "Trump Reciprocal Act", hvor der hæves toldsatser på alle de varer, hvor EU opkræver en højere toldsats end USA. For Danmarks vedkommende vil det primært være eksport af enzymer (EU toldsats på 6,3 procent mod 0 procent i USA), der vil være udsat (se bilag), mens medicinal og farmaceutiske produkter har en 0 procent toldsats i både USA og EU.

Få store virksomheder dominerer eksporten til USA

Kun tre procent af virksomheder eksporterer til USA, men de udgør 40 procent af økonomien

Kun tre procent af danske virksomheder har vareeksport til USA svarende til ca. 3.800 virksomheder[2]. Alligevel udgør de 40 procent

[2] Vi betragter her kun virksomheder med positivt antal ansatte og omsætning. Data er fra Danmarks Statistik forskerdata i 2021. Virksomheders eksport er ikke

af den samlede værditilvækst og 25 procent af beskæftigelsen i Danmark. Der er således tale om nogle enkelte, men meget store, virksomheder, der eksporterer til USA. Det understreger, at ændringer i USA kan have mere vidtrækkende konsekvenser for dansk økonomi, end hvad eksportens størrelse umiddelbart udgør.

USA eksportvirksomheder udgør 40 procent af økonomien
Virksomheder med eksport til USA's andel af dansk økonomi

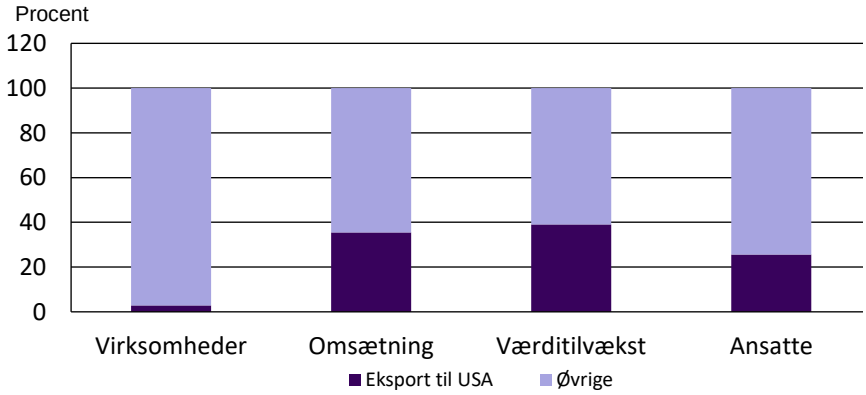

Anm.: Figuren viser udvalgte variable, opdelt i virksomheder med eksport til USA og øvrige virksomheder.
Kilde: Danmarks statistiks forskerdata i 2021. Der betragtes kun vareeksport.

De ti største eksportvirksomheder udgør 25 procent af eksporten til USA

Den danske vareeksport til USA er desuden i høj grad koncentreret på få virksomheder. De ti største virksomheder, målt efter værdien af deres eksport til USA, står for 25 procent af eksporten til USA. Betragtes de 100 største udgør de 68 procent af eksporten til USA. De resterende 3.700 virksomheder står derfor kun for 32 procent af eksporten til USA.

... og 6 procent af dansk værditilvækst

Ikke alene er top 10 virksomhederne vigtige for dansk eksport til USA, de har også en vigtig betydning for værdiskabelsen i Danmark. De ti største eksportvirksomheder til USA udgør 15 procent af værditilvækst blandt de 3.800 eksportvirksomheder på det amerikanske marked og 6 procent blandt alle danske virksomheder.

tilgængelig i 2022 endnu. Firmadata fra 2022 viser dog kun marginale forskelle relativt til 2021.

Eksporten til USA centreret om få virksomheder

Top 10 og top 100 USA eksportvirksomheders andel af udvalgte variable

Procent

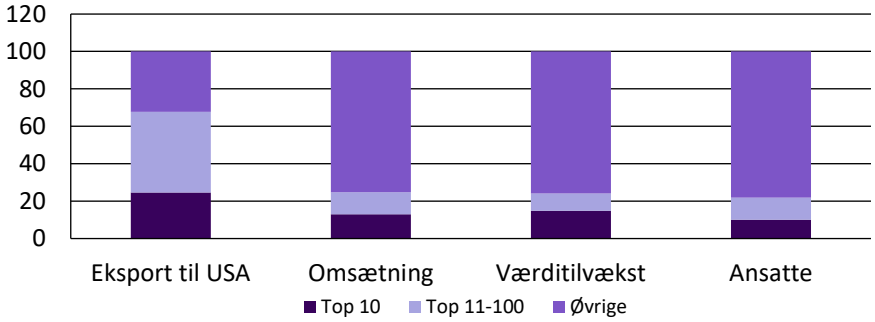

Anm.: Figuren viser udvalgte variable, opdelt i virksomhedsstørrelse, bestemt af deres eksport til USA. Kun virksomheder med eksport til USA er medtaget.

Kilde: Danmarks statistiks forskerdata i 2021. Der betragtes kun vareeksport.

Bilag

Danske varer under risiko ved Trump Reciprocal Act

Dansk eksport til USA i 2023 samt tilhørende toldsatser i EU og USA

Dansk eksportvare	Eksport, Mio. kr.	EU told-sats	USA toldsats
Enzymer og tilberedte enzymer	1.249	6,3	0
Dele til flyvemaskiner, i.a.n.	853	2,7	0
Næringsmidler, tilberedte, i.a.n.	541	12,8	10
Dele til ikke elektriske kraftmaski-ner, i.a.n.	443	2,37	0
Dele til væskepumper, i.a.n.	393	1,7	0,83
Dele til maskiner til næringsmidler, i.a.n.	354	1,7	1,4
Maskiner, apparater og mekaniske redskaber, i.a.n.	327	1,27	1,18
Maskiner til næringsmidler, i.a.n.	309	1,7	0
Aminosyrer og estere samt salte, i.a.n.	286	6,5	4,16
Vinddrevne elektriske generatorer	249	2,7	2,5

Kilde: Statistikbanken, World International Trade Statistics og Access2Markets